

Utbygging av vindkraft er langt ifrå naturvern

NATURVERN

REIDAR BORGSTRØM

Marius Holm, leiar i Zero, hevdar i Dag og Tid 15. febr. at omsynet til naturen talar for ein rask overgang frå fossil til fornybar energi, underforstått at klimaendringar som skuldast bruken av fossil energi kan gjera større skade på norsk natur enn landbaserte vindturbinar. Holm nemner at det er modellert ei framtidig stiging av temperaturen på Svalbard med 10 grader (som fylgje av auke i CO₂-konsentrasjonar), og han meiner det vil endre økosystemet heilt. Om ein skal spå om framtidig utvikling av til dømes norsk flora og fauna som fylgje av klimaendring, kan det vera nyttig å sjå korleis klima i tidlegare tider påverka artsmangfaldet.

På Svalbard har økosystema endra seg mange gonger, og raskt, gjennom dei 10000 siste åra som fylgje av temperaturendringar. Basert på utbreiinga av mellom anna muslingen strutskjell (*Zirfaea crispata*), publiserte Mangerud og Svendsen eit arbeid i tidskriftet Holocene i 2018 der dei estimerte at augusttemperaturen på Svalbard var 6 grader høgare i perioden 10200-9200 år før notid. Det var eit langt rikare økosystem både i det marine miljø, i ferskvatn og i det terrestre miljøet den gongen enn no. Sameleis kan vi ta tilhøva i fastlands-Noreg. Temperaturane var fleire grader høgare enn i dag gjennom store delar av Steinialderen og Bronsealderen. Det kan i den samanheng visast til artiklar av Velle et al. (2010) og Bakke og Nesje (2008) om sommartemperaturen i Jotunheimen og på Folgefonnhalvøya. Varmekjære lauvtre gjekk

lengre nord enn i dag, og i høgjellet vaks mellom anna furu 1250 meter over havet. Store delar av Hardangervidda var såleis dekkja av furu i fleire tusen år frå om lag år 9000 før notid ifylgje doktorgradsarbeidet til botanikaren Dagfinn Moe (1978), ved universitetet i Bergen. I denne perioden trivdes mellom anna rein, rype og aure i høgjellet, som i dag, og dei vart utnytta ved jakt og fiske.

Vi har hatt ein oppvarming sidan slutten av Den vesle istida med ein gjennomsnittleg auke i global temperatur på rundt 1 grad ifylgje IPCC. Temperaturauken har vore størst i nordlege og arktiske område, og det må bety at auken må ha vore langt under ei grad i resten av verda. Eg har ennå ikkje sett dokumentert at ein einaste art av planter eller dyr her i landet er blitt borte som fylgje av klimaførbetringa frå Den vesle istida. Det ville ha vore sensasjonelt om så hadde vore tilfelle, nettopp fordi artene vi har no også har vore her i dei tidlegare varmeperiodane.

Å bruka utbygging og rasering av store areal ved anlegg av vindturbinar som redning for norsk natur blir difor totalt meningslaust. Vi reddar ingen artar, snarare tvert om, fordi vindturbinar gjer store innhogg i sårbare bestandar av fleire fugleartar, gjer områda utilgjengelege for mange artar, og dessutan som eit viktig moment, urørt natur vert omforma til industriområde. At ikkje Holm innsér dette er for meg underleg.

Reidar Borgstrøm er professor emeritus ved fakultet for Miljøvitenskap og Naturforvaltning, NMBU Ås